

Recenzní posudek na doktorskou disertační práci Mgr. Jitky Jančúchové Láskové: Ekologie chování gekončíka nočního (*Eublepharis macularius*)

Disertační práce Mgr. Jančúchové Láskové se skládá ze tří publikovaných studií (ve dvou je disertantka prvním autorem) a dvou dalších studií zařazených ve formě dokončených, k opublikování připravených rukopisů. Zaměření a cíle své práce autorka přehledně pojednala v česky psané úvodní části disertace. Tento úvod poskytuje velmi zdařilý a čtivý vhled do širších souvislostí řešené problematiky a shrnuje i obsáhlý přehled relevantní literatury.

Společným tématem disertační práce je hybridizace u ještěřů, blíže pak hybridizace u gekončků, a její evoluční význam. Poněkud vybočuje jen poslední studie zaměřená na antipredační strategii gekončíka nočního. Gekončici (konkrétně gekončík *Eublepharis agramainyu* a gekončík noční *E. macularius*) tedy byli hlavním modelovým a experimentálním objektem většiny studií. V případě druhého jmenovaného druhu byly rozlišovány 2–3 formy „white“, „yellow“ a „dark“.

Všechny předložené práce mají dobře promyšlené vzájemně provázané cíle a jejich výsledky jsou interpretovány a diskutovány svěžím, myšlenkově bohatým způsobem, který je ostatně fakultním gekončíkářským studiím vlastní.

Jako celek se mi disertační práce Jitky Jančúchové Láskové velmi líbí. Dosažené výsledky přinášejí cenné nové poznatky a především v případě první studie významně zaplňují i širší mezery v obecných znalostech o hybridizaci ještěřů. Práce je velmi kvalitní i po formální stránce a pominuli občasné formulační nepřesnosti, tak snad jen název dizertace mi přijde příliš obecný a akcentující pouze gekončíka nočního.

Ze zásadnějších připomínek mám jen jedinou. Uvítal bych průhlednější a exaktnější přístup k podávání informací o materiálu, na jehož základě předložené studie vznikly. Tyto informace jsou důležité pro správnou interpretaci získaných výsledků.

V úvodu disertace (str. 2) autorka píše, že pro celou studii bylo zcela zásadní, že mohla pracovat se zvířaty z přírody a jejich F1 potomky. Jenomže v případě *E. macularius*, jeho forem a *E. cf. fuscus* chybí ve studiích II–IV jakákoli bližší data o původu studovaných jedinců. Uvedeno je jen, že pocházejí z Pákistánu (v diskusi IV. studie najdeme, že jejich lokality jsou neznámé). V odkazované publikaci (Starostová et al. 2005) se uvádí, že původní jedinci pocházejí z chovů nebo obchodu se zvířaty z Pákistánu. Je toto záruka, že se skutečně jednalo o zvířata z přírody?

Plně není jasný ani původ všech 13 importovaných *E. agramainyu* v II. studii. Ve III. studii odkazované pro bližší informace je lokalita jen šesti dovezených jedinců.

V Materiálu a metodice II. studie (str. 10) jsou určité nesrovnalosti v počtu samic i celkovém počtu použitých jedinců *E. macularius*. Autorka snad podle součtů pracovala s 65 samicemi a celkem 89 jedinci. Nicméně uvádí, že z 60 jedinců *E. macularius* bylo osm importováno z Pákistánu. Škoda, že zde neupřesňuje, kolik z osmi dovezených patřilo k „yellow“ a „dark“ formě. Zřejmě celý pokusný materiál těchto forem pochází jen z jednotlivých párů – „zakladatelů“ laboratorního chovu. Pro podrobnější údaje autorka sice odkazuje na svoji III. studii. Zde je ale pouze uvedeno, že pracovala s potomky z přírody (?) importovaných *E. macularius* z Pákistánu. O „yellow“ ani „dark“ formě tu zmínka není.

Temnou mlhou tajemství zůstává obestřen status gekončků označovaných jako „dark“. V úvodu II. studie autorka píše, že pracovala s „yellow“ formou *E. macularius* a „dark“ formou odpovídající *E. cf. fuscus*. V Materiálu a metodice téže práce ale přiřazuje „dark“ formu k *E. macularius*. Na str. 11 podává poněkud nejasné vysvětlení, že: “The animals of the „yellow“ form correspond fully to those described as a „yellow“ and „dark“

form to the *Eublepharis cf. fuscus* (Börner, 1981) species in Starostová et al. (2005)...“.
Odkazovaní autoři uvádějí, že pracovali vedle *E. cf. fuscus* a domestikované populace *E. macularius* ještě s „white“ a „yellow“ populacemi *E. macularius* z Pákistánu (o „dark“ formě se nezmiňují). Na 36. a 40. str. stejné II. studie pak autorka označuje tmavou formu dokonce jako „dark“ form of *E. cf. fuscus*“. Snad aby vyčerpala škálu všech možností, označuje disertantka ve své IV. studii tmavou formu jako *E. sp.* nebo poněkud všeobjímajícím způsobem jako „dark population of the genus *Eublepharis*“. (Na str. 6 pak zřejmě ještě omylem zmiňuje jakousi populaci B).

Nikde jsem si přitom nevšiml, že by se autorka zamýšlela nad skutečností, že *Eublepharis fuscus* se vyskytuje disjunktně v západní Indii poměrně daleko od Pákistánu, z kterého importovaná zvířata pocházejí. Zdá se navíc, že morfologické ani genetické charakteristiky uvedené pro tmavou formu nejsou tak významné, aby této formě mohl být přiřazen status samostatného druhu. Adultní jedinci *E. fuscus* z Indie přitom zřejmě nemusejí být tak tmaví jako jedinec zobrazený na Obr. 1 v úvodu disertace (viz Mirza et al. 2014, Fig. 10). Nemůže být tedy tmavé zbarvení formy „dark“ třeba jen odchylka fixovaná v chovech založených na nízkém počtu zakladatelských zvířat?

Doporučuji tedy v dosud nepublikovaných rukopisech sjednotit označování forem a taxonů, vyjasnit status tmavé formy a už v Materiálu a metodice přesně uvést, co se o původu a rozšíření jednotlivých studovaných forem gekončků ví nebo alespoň předpokládá. Tyto skutečnosti pak důsledněji zohlednit při diskusi získaných výsledků.

Uvedené poznámky ovšem nikterak nesnižují kvalitu a rozsah odvedené experimentální práce, invenci vloženou do řešení vytyčených cílů a přesnost získaných výsledků. Měly by spíš ukázat, že oponent práci se zájmem četl a posloužit k případnému vylepšení rukopisů připravených k publikaci.

Disertační práci Mgr. Jitky Jančúchové Láskové hodnotím jako výbornou a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze 30. 8. 2017

RNDr. Jiří Moravec, CSc.
Zoologické oddělení, Národní muzeum, Praha